

ב"ה

לקראת שבת

עיונים בפרשת השבוע

מדברי

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זיע"א

שנה ב' / גליון ל"ח
ערש"ק פרשת ויקרא (זכור)
ה'תשס"ה

איגוד תלמידי הישיבות

פתח דבר

לקראת שבת פרשת ויקרא הננו מתכבדים לקהל שוחרי התורה ולומדיה, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון ל"ח), והוא אוצר בלום מתוך רבבות ענייני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נב"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבד"כ לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו של משיח, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
איגוד תלמידי הישיבות

טעמו וראו כי טוב

הננו לבשר לקהל הלומדים כי ניתן להרשם כמנויים על הקובץ ולקבלו מידי שבוע באמצעות הדואר

בסך 10 ש"ח בלבד לחודש
(דמי טיפול ומשלוח)

לפרטים נא לפנות לטלפון 03-9604832
(ניתן להשאיר הודעה)

לקראת שבת

יו"ל ע"י מערכת 'לקראת שבת'
שע"י איגוד תלמידי הישיבות
כתובת המערכת:

ת.ד. 2033 כפר-חב"ד, 72915
טלפון: 03.9604832 פקס: 03.9607370

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

הביאור בכך שכתבה התורה את דיני קרבנות הנדבה תחילה, אף שמצד הסברא קרבנות החובה קודמים, בהקדם הביאור בכך שקרבנות הציבור אינם כתובים בפרשתנו.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק יז עמ' 9 ואילך)

יינה של תורה

ביאור סדר עבודת הקרבנות בנפש האדם, דצריך תחילה לבדוק את ה'בהמה' שתהיה 'תמימה' ואח"כ לשחטה, ועי"ז 'להקריב' את הנפש הבהמית לקב"ה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק א עמ' 205 ואילך)

חידושי סוגיות

מביא ב' גרסאות ברמב"ם בנוגע למביא חטאת על חלב שאכל אמש, ומבאר את סברות מחלוקתם, בהקדים הסברת החילוק בין עולה לחטאת, דעפ"ז אתי דבחטאת גופא ישנם ב' עניינים, שבהם חלקו ב' הגרסאות.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לב עמ' 7 ואילך)

דרכי החסידות

ענין מלחמת עמלק בעבודת האדם, דעניינו הוא "אשר קרך בדרך" - לקרר את האדם בעבודתו בלימוד התורה וקיום המצוות, והעצות כיצד להפטר מכך.

(פתגמים מלוקטים מתורת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע מליובאוויטש)

מקרא אני דורש

הצורך לכתוב תחילה את דיני קרבנות הנדבה

הביאור בכך שכתבה התורה את דיני קרבנות הנדבה תחילה, אף שמצד הסברא קרבנות החובה קודמים, בהקדם הביאור בכך שקרבנות הציבור אינם כתובים בפרשתנו

א. הסדר שבו כתובים הקרבנות בפרשתנו הוא, שבתחילה, מוזכרים קרבנות הנדבה - עולה, מנחה ושלמים, ורק אח"כ מוזכרים החטאת והאשם, שהם קרבנות חובה. ולכאורה אינו מובן מדוע פותחת התורה בדיני קרבן הנדבה תחילה, והרי לכאורה לכל לראש נחוץ יותר לדעת את דיני קרבנות החובה, שמוזכרים להביא, ורק אח"כ את דיני הקרבנות שהם רק נדבה.

ב. ויובן זה בהקדים תמיהה נוספת:

מדוע כותבת התורה תחילה את דיני קרבנות (החובה של) יחיד, ולא את דיני קרבנות הציבור, דלכאורה, איפכא מסתברא, דתחילה צריכים לומר את מה שנוגע לכלל הציבור, ורק אח"כ את שנוגע רק ליחידים?

ואף שאפשר לבאר מדוע הוקדמו קרבנות היחיד לציבור, שזהו מפני שקרבנות הציבור קבועים בזמנים מיוחדים (שבת, יו"ט וכו'), משא"כ קרבנות היחיד שיכולים להיות בכל עת. אמנם עדיין אין זה מבאר מדוע לא נכתבו כלל דיני קרבנות הציבור בפר' ויקרא, אלא רק לאח"ז - בפר' אחרי, אמור ו(בעיקר בפר') פנחס?

ג. הביאור בכל זה:

מפשטות הכתובים עולה, כי פרשת הקרבנות שבפרשתנו נאמרה לפני הציווי על סדר החינוך

דאהרן ובניו בשמיני למילואים. והטעם ע"כ מובן בפשטות שהרי מוכרחים להיאמר דיני הקרבנות וכו', דהרי אהרן ובניו צריכים היו לדעת זאת לצורך עבודתם בשמיני למילואים. וכך גם בנוגע לבני"י, שצריכים להודיע את דיני הקרבנות, בכדי שידעו איזה קרבן הם יכולים (או צריכים) להביא בשמיני למילואים.

וממילא מובן, שלא היה אז צורך להודיע את דיני קרבנות הציבור (דיו"ט וכו') שכתובים בפרשיות שלאח"ז, מפני שאז נאמרו רק דיני הקרבנות שהיו (או שיכולים להיות) נוגעים באותו זמן. ואפילו קרבנות הציבור שהקריבו בימי המילואים, שלא היו מ"אותן שנצטוו בו ביום" (שאותן הקריב אהרן. רש"י פקודי מ, כט), וכמו קרבן מוסף דשבת ור"ח, לא היה צורך להודיע עליהן. דמכיוון שבשבעת ימי המילואים הקריב משה את כל הקרבנות, לא היה צורך לומר זאת לכל בני"י, דהרי משה רבינו ידע איזה קרבנות צריכים להביא, וכיצד להקריבם וכו'.

ד. ועפ"ז מובן היטב מדוע פותחת התורה בדיני קרבנות הנדבה. דהרי אין מסתבר לומר שבשבעת ימי המילואים עברו ישראל על חטאים (ונתחייבו ע"כ קרבנות חובה), ובפרט ביום השמיני, שאז היתה השראת השכינה במשכן, שזו היתה "עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל" (רש"י ריש פר' פקודי), ובוודאי שלא היו בזמן זה חוטאים. ומאידך מסתבר מאוד לומר, שבני ישראל, שנתנו למלאכת המשכן בנדיבות גדולה ביותר, הרי מיד שיהיה באפשרותם להביא קרבנות למשכן, יביאו קרבנות נדבה. ולכן כתבה התורה תחילה את דיני הקרבנות שהיה מסתבר שיביאו מיד בהקמת המשכן - קרבנות הנדבה, ורק לאחמ"כ את דיני קרבנות החובה.

"והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם
וזרקו את הדם על המזבח סביב"
(א.ה.)

הקרבת הדם ב'עבודה' בנפש האדם, היא ענין הקרבת הרצון, שהרי
"הדם הוא הנפש" כתיב (וכידוע ש"נפש" פירושו גם רצון).
ומשמעות הדבר, שאת כל החמימות שבנפשו ואת רתיחת הדמים
שיש לו בהבלי העולם, וכן את רשפי האש של נפשו הבהמית הבאה לידי
ביטוי בחמדת העולם הזה. עליו להפוך בכל יום לרשפי אש שלהבת י-ה,
בעבודת התורה והתפילה ובקיום המצוות.

(כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע - סה"ש תרצ"ו עמ' 133)

יינה של תורה

"אדם כי יקריב" – להקריב את הנפש הבהמית לקב"ה

ביאור סדר עבודת הקרבנות בנפש האדם, דצריך תחילה לבדוק את ה'בהמה' שתהיה 'תמימה' ואח"כ לשחטה, ועי"ז 'להקריב' את הנפש הבהמית לקב"ה

א. בתחילת פרשתנו נאמר "אדם כי יקריב מכם קרבן לה". וידועה השאלה בזה, דלשון הכתוב דורש ביאור, דלכאורה הול"ל "אדם מכם כי יקריב", ומהו "אדם כי יקריב מכם" - דלא כפשטות משמעות הכתוב דהמדובר הוא באדם שמביא קרבן מן הבהמה? ומבואר ע"כ בתורת החסידות, דהכוונה בפסוק זה היא לבאר את תוכנם הרוחני של הקרבנות בעבודת האדם.

דהנה אמרו רז"ל (של"ה סט, א) עה"פ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (לשון רבים) - שהכוונה בזה היא "בתוך כל אחד ואחד מישראל". ומכך מובן, שכל העבודות שהיו במשכן הגשמי, ישנם גם בעבודת המקדש הרוחני ש"בתוך כל אחד ואחד".

וזהו "אדם כי יקריב", דהפסוק עוסק באדם שרוצה להתקרב לאלקות (קרבן מלשון קירוב), שזה נעשה ע"י "מכם קרבן לה" - דהאדם צריך להקריב ממנו עצמו לקב"ה, וכמו שיתבאר להלן.

ב. בענין זה (דהקרבנות הקרבן בעבודת האדם) ישנם ב' פרטים (כפי שמפרט הכתוב): א) "מכם" - הקרבן מן הנפש האלקית שבאדם. ב) "מן הבהמה" - הקרבן מן הנפש הבהמית שבאדם (שבזה גופא ישנם כמה סוגים ודרגות - "מן הבקר ומן הצאן", כמבואר בארוכה בתורת החסידות). אך

עיקר הכוונה והתכלית היא אינה העבודה של הנפש האלקית עם עצמה, אלא בכך שהיא "מבררת" ומעלה גם את הנפש הבהמית.

ובעבודה זו ישנם כל פרטי סדר העבודה דהקרבת הקרבן:

דהנה, העבודה הראשונה בהקרבת הקרבן הגשמי היא, לבדוק את הבהמה שתהיה תמימה בלא מום. וכך הדבר גם בעבודה הרוחנית, שלפני "הקרבת" הנפש הבהמית, צריך להשתדל שלא יהיה בה מום. ולכן צריך האדם 'לבדוק' היטב בכל פינות נפשו - בשכלו ובמידותיו, ובפרט במחשבתו, דיבורו ומעשיו, כדי למצוא בהם את הפרטים שאינם ראויים ולתקנם.

ובכדי שתהיה הבדיקה כדבעי, ולא כ"מצוות אנשים מלומדה", צריך האדם להתבונן בכך שענין זה הוא נוגע לחיי נפשו ממש, דאז תהיה הבדיקה כדבעי, וגם התיקונים הדרושים יתבצעו כדבעי.

ג. והנה, לאחר בדיקת ה'בהמה', שנמצאת 'תמימה' בלא מום, צריך לשחטה.

וכמו שבקרבן הגשמי ענין השחיטה הוא, שגוף הבהמה נשאר שלם, אלא שמוציאים ממנה את החיות שלה, כך גם בעבודה הרוחנית, דענין השחיטה בה הוא - הוצאת רוח החיים וההתלהבות שבענינים הגשמיים. דהיינו, דעצם השימוש בענינים הגשמיים נשאר בשלימות, רק שמתעסקים בהם בלא 'רתיחת הדמים', והשימוש בהם הוא רק כדי לקבל על-ידם תוספת כח בעבודת השם, דזהו הציווי ד"בכל דרכיך דעה", או באופן עמוק יותר - דלא זו בלבד שהדברים הגשמיים ינוצלו **לצורך** ענייני קדושה, אלא שהם **עצמם** ייהפכו לדברי מצוה וקדושה - כאכילת שבת וי"ט, ציצית מצמר גשמי וכו'.

ואז, לאחר ה'שחיטה', אפשר כבר לעשות את עבודת ה'הקרבה', שהגוף ונפש הבהמית ייכללו באש האלקית שבנשמה ('רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה'), שהיא האהבה של הנשמה לקב"ה - שגם הנפש הבהמית מתעוררת באהבה לה' ככתוב "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך" ואמרו רז"ל (ברכות נד, ב) "בשני יצריך".

חידושי סוגיות

ב' גדרים בכפרת קרבן החטאת

מביא ב' גרסאות ברמב"ם בנוגע למביא חטאת על חלב שאכל אמש, ומבאר את סברות מחלוקתם, בהקדים הסברת החילוק בין עולה לחטאת, דעפ"ז אתי דבחטאת גופא ישנם ב' עניינים, שבהם חלקו ב' הגרסאות

"והביא קרבנו שעירת עזים . . על חטאתו אשר חטא" (ויקרא ד, כח)

ב' גרסאות ברמב"ם בנוגע לחטאת על חלב שאכל אמש

א. כתב הרמב"ם¹: "המפריש חטאתו על החלב שאכל לא יביאנה על השבת שחלל או על הדם שאכל שנאמר² והביא קרבנו שעירת עזים וגו' על חטאתו אשר חטא עד שיהי' קרבנו לשם חטאו, לא שיקריבנה מחטא על חטאו³. ואם הקריב פסלה⁴. יתר על זה אמרו⁵ הפריש חטאתו על חלב שאכל אמש לא יביאנה

על חלב שאכל היום ואם הביא כפר⁶. היינו, שהדין דחטאת שהפרישה על חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום, הוא רק איסור לכתחילה (מדרבנן⁷), אבל בדיעבד אם הביא כפר.

אבל יש גורסין ברמב"ם⁸ "ואם הביא לא כפר" - שאין חילוק אם הופרשה החטאת על חטא

6) כך גריס הר"י קורקוס, הובא בכס"מ שם. וכ"ה בקרית ספר להמב"ט שם. וראה לח"מ. תול"ט כריתות שם (פ"ו מ"ז). ועוד.

7) לח"מ שם. וראה קרית ספר שם.

8) כך ה"י הגירסא לפני התול"ט. ועוד. וכ"ה דעת התוס' ב"ק סו, ב (ד"ה דגול קרבן). מאירי ור' עזריאל (הובא בשטמ"ק) - נזיר כח, א.

1) הל' שגגות פ"ג ה"ג.

2) פרשתנו ד, כח.

3) משנה כריתות (כז, ב) ובגמ' שם.

4) כדעת ר' אחא בר' דרבא - זבחים ט, ב.

5) משנה כריתות שם.

ולכן נ"ל שחילוק זה (בין הגירסאות) תלוי בעצם גדר כפרת החטאת, כדלקמן.

מבאר החילוק בין עולה לחטאת

ג. והוא בהקדם ביאור טעם החילוק בין עולה (הבאה על מ"ע¹⁵) לחטאת (הבאה על מ"ת), דגם אם עבר על כמה מ"ע מתכפר בעולה אחת¹⁶, משא"כ חטאת "על כל חטא וחטא בעי לאיתוי"י¹⁷ (ובזה גופא - "על כל פעם ופעם"¹⁸).

ברש"י¹⁹ כ' הטעם שעולה מכפרת על כמה מ"ע, "שהרי לא חייב הכתוב להביאו שתחייב²⁰ על כל עשה ועשה אלא דורון בעלמא" - כדאיתא בגמ'²¹ "חטאת למה באה . . לפני עולה", כי היא (החטאת) כמו "פרקליט שנכנס" ("כאדם שסרח במלך וריצהו ע"י פרקליטין"²²) ועולה היא כמו הדורון, שלאחרי ש"ריצה פרקליט נכנס דורון אחריו"²¹ ("שבא להקביל פניו מביא דורון בידיו"²²).

השני לאחרי שנתכפר לו על הראשון מביא שני, ונמצא שגם לשיטתו בא כתוב זה לשלול גם חטא ממין זה (שנודע לו אודותו אחר כפרת הראשון).

(15) תו"כ (ורש"י) פרשתנו א, ד.

(16) זבחים ה, ב. ו, א ואילך. ז, ב.

(17) שם ו, א.

(18) ל' אדה"ז - תניא אגה"ת רפ"ג. וראה לקמן סעיף

ד.

(19) זבחים ו, א ד"ה כיון.

(20) בשטמ"ק שם "שתחייבנו". וראה גם גירסת הב"ח

שם.

(21) זבחים ז, ב.

(22) רש"י שם ד"ה עולה. וראה גם אגה"ת פ"ב.

אחר (כמו חלב על דם) או על חטא זה עצמו (של אתמול) דבכל אופן ה"ז הקרבה "מחטא על חטא", וגם אם הביא חטאת שהפרישה על חלב שאכל אמש על חלב שאכל היום - "לא כפר" (גם בדיעבד).

והנה בפשטות פלוגתא זו (בין שתי הנוסחאות) תלוי בפירוש הכתוב "והביא קרבנו גו' על חטאתו אשר חטא" - דלהגירסא "ואם הביא כפר", "שפיר קרינן בי' קרבנו על חטאתו כיון שהוא על אותו מין"⁹, משא"כ להגירסא "ואם הביא לא כפר", הפירוש ב"על חטאתו" הוא שצ"ל "לשם חטאתו ממש"¹⁰ - לשם חטא זה ממש שעבר עליו.

אבל נוסף לזה שזה גופא (הפלוגתא בפירוש הכתוב) דורש הסברה - קשה לפרש דלהרמב"ם "שפיר קרינן בי' קרבנו על חטאתו כיון שהוא על אותו מין", שהרי הרמב"ם¹¹ פסק כר' יוחנן¹² שלמד מכתוב זה דכשאכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, אם נודע לו על הראשון וחזר ונודע לו על השני מביא שנים, כי "חטאתו אשר חטא" משמעו - "על כל חטאת וחטאת יביא"¹³, הרי שלהרמב"ם הלשון "חטאתו אשר חטא" אין פירושו מין החטא אשר חטא, אלא חטאו ממש, חטא פרטי זה שעבר עליו¹⁴.

(9) כס"מ שם. וראה קרית ספר שם.

(10) לח"מ שם.

(11) הל' שגגות פ"ו ה"ט.

(12) שבת עא, ב. - וראה נ"כ הרמב"ם שם (ה"ט וה"א).

ואכ"מ.

(13) רש"י שם ד"ה על חטאתו.

(14) וגם לר"ל שפליג שם על ר"י, הרי ס"ל "ההוא [חטאתו אשר חטא] לאחר כפרה", דאם נודע לו על

לאחרי שהאדם מתחרט על מעשיו, אלא שכדי לרצות את המלך שימחול לו צריך לפרקליט. ומ"מ אמרינו, דאף שהאדם כבר עשה תשובה נכונה על כל חטא וחטא בפני עצמו, מ"מ צריך "פרקליט" בפני עצמו על כל חטא וחטא; ומדוע לענין "דורון" מספיק שיביא רק אחד על כמה מ"ע?

ויש לומר הביאור בזה:

בהגדרת "מצות התשובה מן התורה" - שהיא "עזיבת החטא בלבד" 28 - כתב אדה"ז 28 - בעל התניא והשו"ע - "דהיינו שיגמור בלבו בלב שלם לבל ישוב עוד לכסלה למרוד במלכותו ית' ולא יעבור עוד מצות המלך ח"ו הן במ"ע הן במל"ת". כלומר: גמירת הלב דתשובה צ"ל לא רק שלא יעשה עוד הפעם חטא זה שעבר עליו (כפשטות ל' הרמב"ם 29 "שיעזוב החוטא חטאו כו' ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד"), אלא שלא יעבור על שום מצוה ("הן במ"ע הן במל"ת") 30, וגם "שיגמור בלב שלם לבל ישוב . . למרוד במלכותו ית'" (ומפשטות ל' אדה"ז משמע שזה מעכב במצות התשובה שמן התורה).

ובטעם הדבר יש לומר:

בעשיית חטא (אפילו חטא אחד) - שני ענינים: (א) הרע שבמעשה פרטי זה. (ב) כיון שכל מצוה ומצוה ה"ה "מצות המלך", לכן, ע"י עשיית עבירה, איזו שתהי', הרי האדם בגדר

28 אגה"ת פ"א (צא, ריש ע"א).

29 הל' תשובה פ"ב ה"ב.

30 וראה רמב"ם שם ה"ד "ומשנה מעשיו כולן לטובה".

אבל לכאורה דורש הסברה - כיון ששלימות הכפרה ("שיתרצה לו לראות פני המלך" 23) לא באה אלא ע"י דורון זה, מדוע אין צורך בהבאת דורון בהמשך לכל כפרה וכפרה?

ואין לומר שזהו מפני שהאדם כבר עשה תשובה ונתכפר לו עונו לגמרי 24 (כמחז"ל 25 עבר על מ"ע ושב אינו זז משם עד שמוחלין לו) - שהרי גם חטאת לא מכפרת אלא על השבין 26, וכפסק הרמב"ם 27 ד"בעלי חטאות . . אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה ויתודו וידי דברים", וכמודגש גם במשל הנ"ל שחטאת היא כמו "פרקליט שנכנס", שזה יתכן רק

23 ל' אדה"ז באגה"ת שם. ושם, ד"לשון מכפרת וכן מ"ש בתורה (פרשתנו שם) ונרצה לו לכפר עליו אין זו כפרת נפשו אלא לכפר לפני ה' להיות נחת רוח לקונו". וראה גירסת השטמ"ק בפרש"י שבהערה 19: דורון בעלמא הוא וכתב ונרצה לו מלמד שנתרצה מכל להקב"ה (אבל בב"ח שם גירסא אחרת בפרש"י). וראה הערה הבאה. אבל בראב"ע, רמב"ן ועוד פרשתנו (א, ד) ד"ונרצה לר' פירושו כפרת העונש. וברמב"ן שם, שהיא כפרה חמורה יותר מכפרת החטאת, כי העולה "יכפר על המזידים שאינם רצויים לפניו", משא"כ חטאת באה על השוגג, ד"אע"פ שחטא, רצוי השם הוא". ואכ"מ.

24 כפרש"י זבחים ז, ב (ד"ה עולה): אינה באה לכפר על עשה כפרה ממש אלא אחר שכפרה התשובה על העשה היא באה כו'. וכ"כ באגה"ת שם. ועייג"כ שו"ע אדה"ז או"ח (מהד"ק) ס"א ס"ב. אבל ראה סוף הערה הקודמת.

25 זבחים שם. וש"נ. רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ד.
26 שבועות יג, א וברש"י שם ד"ה חטאות [אבל בכריתות ז, א שהכוונה ב"שבין" כאז היינו דאמר יכפר עלי חטאתי. וכ"ה ברמב"ם הל' שגגות פ"ג ה"י "השבים המאמינים בכפרת". אלא שגם להרמב"ם אין החטאת מכפרת בלי תשובה, כבפנים].
27 הל' תשובה פ"א ה"א.

מורד במלכותו ית'. וכדי לתקן מרידה זו צריך לקבל עליו מחדש עול מלכות שמים³¹ (שלא למרוד במלכותו ית') ועול מצות³² ("לא יעבור עוד מצות המלך ח"ו הן במ"ע הן במל"ת").

חוקר בטעם חיוב החטאת לעובר על ל"ת בשוגג

ובזה יובן הטעם שעולה מכפרת על כמה מ"ע מפני שהיא "דורון":

ג. אמנם, גם הכפרה והמחילה על חטא יש בה שני ענינים:
(א) עזיבת מעשה חטא זה, דהיינו "שיעזוב החוטא חטאו... ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד" - דכאשר הקב"ה רואה שהאדם מקבל עליו באמת "שלא יעשהו עוד" (ובפרט באופן ש"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם³³) מכפר עונו ומוחל לו העונש.
(ב) חרטה על העבר (וידוי דברים) שעי"ז פועל עקירת (ביטול) הרע³⁴ ש"נכנס" בו, על ידי עשיית חטא זה, ורק אז נתכפר עונו, כי כל זמן שרע זה עדיין בו, אא"פ שיומחל לו החטא [ועפ"ז מבאר רבינו הזקן (באגרת התשובה³⁵) הטעם שאם עבר על מל"ת תשובה תולה ויוה"כ מכפר³⁶ - כי התשובה לחוד אין בכחה לטהר הנפש לגמרי מהחטא, ולכך אין כפרה עד יוה"כ שמטהר את בני"י, כמ"ש³⁷ "וכפר על הקודש מטומאות בני"י ומפשעיהם... לפני ה' תטהרו"].

פועלת "דורון" אינה מחילת עון (וביטול העונש)²⁴ אלא שיוכל "לראות פני המלך". וענין זה שייך לקבלת עול מלכותו ית'. דמחילת עון (הפוטרת אותו מעונש) שייכת לעזיבת הטא; אבל ראיית פני המלך תלוי' בזה שהמלך יסכים לראותו, כי יתרצה לקבל אותו לעבד וכו', וזה תלוי בקבלת עול מלכותו ית', שזה מתבטא ע"י הקרבת העולה.
ולכן מהני עולה אחת על כמה מ"ע - כי הריצוי של קרבן עולה הוא בשייכות לקבלת עול מלכות ועול מצות של האדם, מה שמקבל על עצמו "לבל ישוב... למרוד במלכותו ית' ולא יעבור עוד מצות המלך ח"ו הן במ"ע הן במל"ת", וכיון שקבלה זו כוללת כל המצות כולן כאחת³² - הרי גם הריצוי על קבלה זו אינו שייך וקשור עם פרטיות של חטא, או לכל חטא בפ"ע.

משא"כ הכפרה (דחטאת) ה"ה כפרת העון, (בפשטות) שייכת לחטא המסוים שעבר עליו,

(31) ראה משנה ברכות רפ"ב (יג, א). מכילתא יתרו כ, ג.

(32) וכפשטות הענין, דאף אם עבר על כמה חטאים, מספיקה קבלת עול מלכות פעם א' (באמת ובלב שלם) עבור כל החטאים; משא"כ עזיבת החטא (גמירת הלב שלא לעשות חטא זה עוד) וכט"כ חרטה על העבר - ה"ה על כל חטא בפ"ע.

(33) רמב"ם שם ה"ב. - נת' בארוכה בשיחת פורים תשמ"ו.
(34) ראה ספר המצות להצ"צ מצות וידוי ותשובה פ"א.
(35) רפ"א.
(36) יומא פו, א. רמב"ם שבהערה 25.
(37) אחרי טז, טז. שם, ל.

בשוגג חייב חטאת (ולא מספיקה תשובה לחוד כעובר על עשה) - בשביל איזה פרט וענין (משני ענינים אלה) זקוקים להקרבת:

(א) בשביל טהרת הנפש³⁸ - דכשם של"ת (במזיד³⁹) חלוקה מעשה לענין כפרה בזמן הזה⁴⁰, שב"ל"ת צריכים ליוה"כ לטהר נפשו מהרע שנדבק בה על ידי מעשה העבירה ולא די בתשובה לחוד [משא"כ בביטול עשה, שכל ענינו הוא רק זה ש"מרד במלכותו ית' ולא עשה מאמר המלך⁴¹ הרי ע"י התשובה לחוד - שמקבל ע"ע עול מלכות שמים ועול מצות - מוחלין לו מיד] - כך הוא בשוגג (בזמן הבית), שהצורך בהקרבתו הוא כדי לקנח ולטהר את הנפש מהחטא שנדבק בה על ידי מעשה העבירה.

(ב) מפני שאין גמירת לבו של האדם "שלא יעשהו עוד" מתקבלת אצל הקב"ה אלא כאשר מביא גם קרבן. וכפשוטו משמעות המשל הנ"ל, שדימו הבאת חטאת לריצוי המלך על ידי פרקליט, שאין זה שייך להעברת הרע מנפש החוטא, אלא לריצוי המלך. כלומר: אף שהאדם גמר בלבו בלב שלם "שלא יעשהו עוד" ושוב אין עליו שם רשע⁴² - מ"מ אין הקב"ה מוחל לו העונש עד שיביא קרבן, בדוגמת ריצוי המלך

38) וכן משמע ברמב"ן פרשתנו (ד, ב).

39) ראה חסדי דוד לתוספתא יומא פ"ד, ט.

40) כי ד' חלוקי כפרה הם בזמן הזה (ראה רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג-ד ובלח"מ שם).

41) ל' אדה"ז אגה"ת שם.

42) ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 197 ואילך (וש"נ) שג"ע עזיבת החטא בלבד נעשה איש כשר אף אם עדיין לא נתכפר לו עונו. ע"ש.

ע"י פרקליט.

והא שבביטול מ"ע אין צורך בקרבן שתתקבל גמירת לבו ושיומחל לו העונש - היינו מפני שהמרידה במלך היתה רק על ידי שב ואל תעשה⁴³, ולכן מספיקה תשובה לחוד (הקבלה בלב שלא למרוד עוד במלכותו ית' כו') שיומחל לו חטאו; משא"כ בל"ת, שהמרידה היתה על ידי מעשה⁴³, לא מספיקה הקבלה בלב⁴⁴ "שלא יעשהו עוד", אלא צריך גם הבאת קרבן⁴⁵.

[אבל לענין קינוח לכלוך החטא י"ל שאין צורך בקרבן חטאת, דכיון שעבר רק בשוגג, אין הלכלוך גדול כ"כ ויכול להעביר רע זה על ידי תשובה לחוד (משא"כ במזיד שצריך ליוה"כ, כנ"ל)]

עפ"ז מבאר ב' הגרסאות הנ"ל

ד. ויש לומר, שבזה מחולקות שתי הגרסאות

43) ראה חדא"ג מהרש"א יומא פו, א ד"ה עבר על עשה.

44) להעיר מתורת העולה (להרמ"א) ח"ב ספ"א - הטעם ה"ב (מהרלב"ג) על קרבנות: רצה השי"ת שיהי' עם התשובה הקרבת הקרבן כדי שיתישב יותר בלב החוטא שכבר נתכפר לו אותו החטא כי לא יצויר אצל המון האנשים שיהי' האדם רשע ואח"כ יתנקה מרשעו בתשובתו בלבבו בזולת מעשה כלל ולזה צוה השם יתעלה שיעשה אלו הקרבנות כו'. ע"ש.

45) וראה בית אלקים (להמב"ט) שער התשובה ספ"ב - שהטעם שבזמן המקדש אין כפרה לשוגג בלי קרבן (אף שבזמן שאין ביהמ"ק קיים יש כפרה בלי קרבן) - הוא מפני שחטא בזמן המקדש הוא חמור יותר, כי "מעייז פנים נגד השכינה . . דמיון העבד העובר על דברי האדון בפניו". ומשמע לכאורה, שהצורך בקרבן הוא לכפר על המרידה (היתירה) נגד ה'.

הנ"ל ברמב"ם:

להגירסא "אם הביא כפר" - שהקרבת שהפריש על חלב שאכל אמש יכול לכפר (בדיעבד) על החלב שאכל היום - כפרת החטאת שייכת לריצוי המלך, שתתקבל אצלו גמירת לבו של האדם "שלא יעשה עוד". דכיון שמדובר באותו מין חטא (אכילת חלב), והרי הקבלה היא "שלא יעשה עוד" (ובפרט אם הוא באופן ש"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", באיזה מצב שיהי") - א"כ נמצא, שה"ה קבלה אחת ושווה ("שלא יעשה עוד") עבור כל הפעמים שעבר על חטא זה⁴⁶, ולכן גם הריצוי הנפעל על ידי הקרבן על מין חטא זה הוא שווה בכל פעם ופעם.

ואע"פ שצריך להביא קרבן בפ"ע "על כל פעם ופעם" (אם לא היו בהעלם אחד) - ואין חטאת אחת מכפרת על כמה מל"ת (שלא נעשו בהעלם אחד) - הוא מפני שאינו דומה מצב האדם והמקום וכו' בכל פעם ופעם [שלכן תשובה שלימה היא באותו מקום וכו'⁴⁷ - כי זה שאינו

עובר על עבירה זו במצב אחד אינה הוכחה שלא יעשהו במצב אחר] - ולכן צריך תשובה וקבלה בפ"ע על כל פעם ופעם (בהתאם למצב האדם והמקום וכו' שבפעם זו) ובדרך ממילא צריך גם קרבן בפ"ע, כי עזיבת החטא פירושה עזיבת מעשה חטא (גם) באופן זה שנעשה אז; אבל בדיעבד מועיל הקרבן שהפריש על חלב שאכל אמש לכפר על חלב שאכל היום - כי סו"ס אין כאן עקירת שם קרבן מחטא לחטא, כיון שתוכן הקרבן (קבלת האדם שלא יעשה חטא זה - בכלל) שווה ממש בשתי הפעמים.

משא"כ להגירסא "אם הביא לא כפר", כפרת חטאת שייכת לטהרת הרע שעל ידי מעשה החטא, שבזה כל מעשה של חטא הו"ע בפ"ע, כי בכל מעשה חטא "נכנס" עוד רע בנפשו⁴⁸ וצריך פעולה בפ"ע להוציא את הרע של כל פעם ופעם⁴⁹. ולכן הקרבן שהפריש על חלב שאכל אמש אינו יכול לכפר על אכילת חלב של יום זה.

48) ראה אגה"ת פ"ז (צז, ב): ואפילו בכפילת חטא אחד פעמים רבות מאד.
49) וראה לקו"ש חי"ט (ע' 395 ואילך). לקו"ש ביאורים בלקוטי לוי"צ על אגה"ת (קה"ת, תשנ"ב) ע' 6 ואילך) החילוקים בזה - באיזה ענין נתוסף הרע ע"י כל פעם ופעם ובאיזה לא. ע"ש.
50) וראה שם הביאור בזה ע"ד הפנימיות.

46) ע"ד הנ"ל סעיף ב לענין עולה, אלא ששם שייכת לקבלת עול מלכות שנכללת בזה כל מ"ע ומל"ת, ואילו בחטאת ששייכת לגמירת הלב בשייכות לחטא זה, נכללות רק כל הפעמים שעבר על חטא זה.
47) יומא פו, ב. רמב"ם הל' תשובה רפ"ב. - וזהו העילוי כאשר התשובה היא באופן ד"יעיד עליו ידע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם".

דרכי החסידות

מלוקט משיחות, אגרות וכתבי
כ"ק אדמו"ר מוהרריי"צ מליובאוויטש נ"ע

העצה למלחמה בעמלק: תורה לשמה

העצה לכך היא "כאשר ירים משה ידו" וכפי שחז"ל אומרים "כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה" וכו', זה הענין של יראת שמים

רפיון ידיים בקיום מצוות מעשיות

פרשת עמלק מופיעה פעמיים בתורה: פרשת זכור ו"ויבוא עמלק". זהו אותו עמלק אלא בעל שתי פנים. תורה היא הרי חכמה ושכל והכל הוא בסדר מסודר. בשבת פרשת זכור (לפני פורים), קוראים בתורה פרשת "זכור את אשר לך עמלק . . תמחה את זכר עמלק . . לא תשכח", "זכור בפה לא תשכח בלב". לאח"ז, בפורים, קוראים פרשת "ויבוא עמלק". לכאורה על פי הסדר היו צריכים לקרוא בתחילה "ויבוא עמלק" ולאחר מכן פרשת "זכור". דהרי בתחילה צריך לספר סיפור המעשה, שרוצח, גזלן, התנפל וכו', לאחר מכן מתאים לומר "זכור בפה ואל תשכח בלב", ומהו העניין שבתחילה בא ה"זכור" ולאחר מכן הסיפור של "ויבוא עמלק"?

הסדר בתורה הוא גם כן עניין, שכן "זאת התורה אדם". למרות שתורה היא שכל אלוקי, אך היא באה בהגה בשכל אנושי.

קשה לדבר על כך בארוכה, אך קשה יותר לדבר על כך בקיצור, נדבר רק מה שנוגע ל"בפועל". על כולם לדעת, שנוסף על העמלק שברפידים, ש"רפו ידיהם מדברי תורה", ישנו עמלק גם בבני תורה. הנה בראש ובראשונה אומרים "זכור את אשר עשה לך עמלק", עליך לדעת שקיים עמלק, ומהו עמלק? - "אשר קרן בדרך", המקרר מתורה, מקרר מדרך החסידות. ההתחלה היא - לקרר מכל דבר שבקדושה, עד שזה מגיע ל"ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" - "שרפו ידיהם מדברי

תורה":

לכאורה, מהו שאומרים רז"ל "רפו ידיהם", הרי בחז"ל כל מלה מדויקת. תורה לומדים עם המוח, ולכאורה היו צריכים לומר "רפו מוחם ולבם"? אלא "ידיהם" זה ה"בפועל" של תורה, כלומר מצוות מעשיות, הבפועל ממש. עמלק הוא לא זה שאינו מרשה ללמוד תורה, את החכמה של תורה - אומר עמלק - למד הרבה, את ה"בפועל ממש" אין עמלק מרשה, וזהו "רפו ידיהם".
העצה לכך היא "כאשר ירים משה את ידו" וכפי שחז"ל אומרים כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה וכו', זה הענין של יראת שמים.

(ספר השיחות ה'תש"ד עמ' סח ואילך)

תלמיד חכם מהו?

ה"עבודה" של פורים צריכה להיראות כל השנה. "ויבא עמלק וילחם עם ישראל בריפדים" - אומרים רז"ל "שרפו ידיהם מדברי תורה. לכאורה היה צריך לומר שרפו לבם וראשם וכו', האם לומדים עם הידיים? אלא עמלק מרפה את הידיים מתורה, כלומר מה"בפועל", את המידות (של תורה).

עמלק בא להלחם רק עם ישראל - עם בני תורה. קליפת עמלק היא ה"אשר קרן", לקרר את הידיים. עמלק ישנו בכמה אופנים ובעיקר לפעול קרירות. בקרירות עצמה - כמה דרגות, איך לקרר את האותות והמופתים בטענה "היפלא מה דבר", ולקרר בעניינים בפועל.

העצה למלחמת עמלק היא, כפי שהמשנה אומרת, ורש"י מביא במקומו, "וירם משה את ידיו" - "וכי ידיו של משה עושין מלחמה אלא כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבן לשמים הם נוצחים ואם לאו וגבר עמלק". צריך להיות "מסתכלין כלפי מעלה" - כלפי תורה מן השמים, "וירם משה את ידיו", משה הוא 'דעת' של תורה, על ידי "בחר לנו אנשים" - "אנשים כמותו", על ידי כך באה הרמת ידו של משה, וזאת על ידי "ויקחו אבן וישימו תחתיו", כלומר להיות כמו אבן, לא לעשות צעד נגד התורה, אז "וגבר ישראל". אין להתפעל ממי שיודע תורה כי אם ממי שמקיים דיני התורה.

על הפסוק "אני חומה ושדי כמגדלות" אומרים חז"ל: "אני חומה - זו תורה, ושדי כמגדלות - אלו תלמידי חכמים". תלמידי חכמים הם כמו מגדל. תלמיד חכם אינו מי שמחבר חיבורים, גם כשהוא מחבר מאה חיבורים ומשמיע הרבה חילוקים ופלפולים - אין זה משמש כלום, אין זה עדיין תלמיד חכם. על תלמיד חכם להיות 'מגדל', כשהולך ברחוב יהא ניכר שהולך כאן תלמיד חכם, שייראו הזקן, הפיאות והציציות, שהרחוב יחוש וירגיש שהולך כאן בן תורה.

(ספר השיחות ה'תש"ג עמ' מז ואילך)

קליפת עמלק: עזות וחוצפה

...וזהו "קץ שם לחשך", דחשך הקליפות יש להם קץ וזמן שיתבטלו ויאבדו לגמרי מפני שהם מבחינת העדר הרצון, שזהו בכללות הסט"א, וביותר נראה זה בקליפת עמלק שכל ענינו ועיקרו עזות וחוצפה, שאין בו שום ענין פנימי כלל. דשאר הקליפות הרי מ"מ יש להם איזה ענין כמו חסד דקליפה או שאר מדה רעה, הרי הוא איזה דבר עכ"פ, רק שהוא דבר לא טוב, אבל קליפת עמלק שהוא העזות והחוצפה, הנה העז פנים אינו שום מציאות כלל, שהוא בעצמו יודע שאינו כלום, ובהעדר מציאותו הוא מהותו.

וכפי שנראה במוחש בטבעי העזי-פנים דכל מי שהוא פחות וגרוע יותר עד שאינו כלל שום מציאות אנושי וכבהמה ממש בכל עניניו הנה עזותו וחוצפתו ביותר לגבי רם המעלה ביותר (שבאמת ענין זה יכול למצוא בנפשו כל אחד בחלקי העבודה דבשעה שממלא תאוותו באיזה ענין דאכילה ושתייה והדומה אז עולים במוחו קרירות בענינים הנעלים יותר כו', דהיינו - בענינים פנימיים, כמו בהידורי מצוה, או ענינים שהם עפ"י קבלה והדומה).

וכמו"כ הוא בקליפת עמלק דכל ענינו הוא העזות, שכל מהותו העדר, וכמו גלי הים שנגבהים ע"י הרוח, שהמים בעצמם הרי טבעם לירד למטה, וע"י הרוח נגבהים ונצבו כמו נד, וככלות הרוח יפלו, וכמו"כ הקליפה בכלל ועמלק בפרט הרי כל ענינם הוא ה'מקיף', וברוח יבאו וברוח ילכו. וזהו "קץ שם לחשך", דחשך הקליפות יש להם קץ וסוף וכשיגיע הזמן יכרתו ויאבדו בכליון לגמרי ולא ישאר מהם מאומה.

(ספר המאמרים תר"פ עמ' יא)

”אדם כי יקריב מכם קרבן להי”
(א, ב)

”אדם כי יקריב מכם” – מכם ובכם הדבר תלוי.

ענינו של הקרבן הוא, קירוב הכוחות והחושים לה'. והתורה אומרת
”אדם כי יקריב” – בבוא האדם להתקרב לה', הנה ”מכם קרבן לה” – לא
יהיה הקרבן רק בהמה גשמית, אלא גם ”מכם” ממנו עצמו, מהבהמה
הפנימית שלו, מהנפש הבהמית שבלבו.

והיות שזו המשמעות הפנימית של הקרבן, הרי ”מכם קרבן לה”,
מכם ובכם הדבר תלוי.

ולכן אל יאמר האדם, איך אתקרב לאלוקות? וגם המכיר את מהותו
העצמית, ויודע שהוא התלכלך מדברים שאינם טובים ושהוא בתכלית
הריחוק מאלוקות, אל ישאל שאלה זו ”כיצד אתקרב לאלוקות”? כי
”מכם ובכם הדבר תלוי” – וכל אחד מישראל יכול לומר ”מתי יגיעו
מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב”, ואין בזה הגבלה כלל.
ואין שום דבר שיכול למנוע ולעכב חלילה, מלעלות ולהגיע ולהתקרב
לאלוקות.

(כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע - סה"מ תש"י עמ' 113)

לזכות הילדה

ביילא תחי'

בת הרה"ח **שניאור זלמן** וזוגתו שיחיו

וישצקי

לרגל הולתה בשעטומ"צ

יזכו הוריה לגדלה לתורה, חופה ומע"ט

מתוך בריאות, נחת והרחבה

* * *

נדפס ע"י הוריהם וזקניהם

הרה"ח ר' **מרדכי מנשה** וזוגתו שיחיו

גורליק

לזכות הילדה
איטה תחי
לרגל הולתה בשעטומ"צ
ביום כ' אדר ראשון ה'תשס"ה
יזכו הוריה לגדלה לתורה, חופה ומע"ט
מתוך בריאות, נחת והרחבה

* * *

ולזכות משפחתה
הרה"ח ר' **לוי יצחק** וזוגתו **אידה**
ובנם **שלום דוב בער** שיחיו

חזן

* * *

נדפס ע"י הוריהם וזקניהם
הרה"ח ר' **אברהם** וזוגתו שיחיו

חזן

לעילוי נשמת
הרה"ח מאיר צבי
בן הרה"ח ר' זלמן מענדל ע"ה
סטמבלר

נלב"ע בפורים תשי"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

* * *

נדבת נכדו

מאיר צבי ש"י בן הרה"ח ר' זלמן מענדל ש"י

סטמבלר